

Lorková, Zuzana

[Nekriáč, T.E.; Čala, J.P. Cez trnie k hviezdám: problémy prekladu umeleckých textov]

Opera Slavica. 2012, vol. 22, iss. 1, pp. 46-47

ISSN 1211-7676

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/125555>

Access Date: 27. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

*** RECENZE ***

Nekriač, T. E. – Čala, J. P.: Cez trnie k hviezdám: problémy prekladu umeleckých textov. (Через терни до зірок: труднощі перекладу художніх творів). Nova kniha, Vinica 2008, 200 s. ISBN 978-966-382-154-2¹

Príručka *Cez trnie k hviezdám: problémy prekladu umeleckých textov* je v prvom rade určená pre študentov prekladateľstva na ukrajinských univerzitách (predovšetkým anglistov), začínajúcich s prekladom umeleckých textov z angličtiny do ukrajinčiny. Cieľom príručky je, podľa slov autoriek (vysokoškolských pedagógov a translatológov²), vyplniť medzery v metodológii výučby praktického prekladu na Ukrajine a zhrnúť doterajšie poznatky v danej oblasti.

V prvej kapitole práca ponúka stručný náčrt situácie v súčasnej ukrajinskej translatológii a uvádza mená popredných ukrajinských translatológov a prekladateľov, ktorí v minulosti pôsobili alebo dnes pôsobia na najprestížnejších ukrajinských univerzitách – Lvovská štátna univerzita Ivana Franka (R. Zorivčak, G. Kočur, M. Lukaš, O. Finkel'), Kyjevska štátna univerzita Tarasa Ševčenka (J. Čeredničenko, N. Klimenko, T. Nekriač) a iné. Autorky len okrajovo uvádzajú práce najvýznamnejších ukrajinských translatológov, taktiež predstaviteľov ukrajinských prekladateľských škôl, ktorí sa opierali o práce popredných západoeurópskych translatológov. Avšak ani jedna z autoriek sa výraznejšie nehlási ku konkrétnej ukrajinskej prekladateľskej škole.

Okrem iného sa táto kapitola venuje problémom súčasného výskumu v oblasti translatológie, uvádza charakteristiku umeleckých textov, upozorňuje na nevyhnutnosť osvojenia si základných postupov a princípov pri preklade.

Nasledujúce kapitoly sú rozdelené podľa typológie základných literárnych druhov – teda na kapitoly venované prekladu prózy, drámy a poézie. Každá z nich obsahuje na úvod stručnú charakteristiku daného literárneho druhu a špecifiká a úskalia jeho prekladu, ale aj teoretické otázky, týkajúce sa kľúčových problémov daného tematického celku. Praktickú časť každej kapitoly tvoria originálne texty a ich preklady rôznych žánrov. Po každom preklade nasledujú otázky a cvičenia, zamerané na osvojenie si prekladateľských návykov a praktických postupov. Tieto texty a cvičenia majú študentov naučiť ako správne analyzovať texty originálu, voliť štylisticky ekvivalentnú lexiku, zamerať sa na najproblematickejšie lexikálne jednotky či pasáže (ktoré sú v texte zvýraznené), ako pracovať s prvotným prekladom, ako obohacovať slovnú zásobu a kultúrny rozhľad.

¹ Príspevok je vedeckým výstupom pri riešení grantu UK/108/2011.

² T. J. Nekriač pôsobí Kyjevskej štátnej univerzite Tarasa Ševčenka na katedre teórie a praxe prekladu z anglického jazyka. Špecializuje sa na preklad dramatických textov. J. P. Čala pôsobí na Kyjevskej štátnej jazykovednej univerzite na katedre komparatívnej jazykovedy a teórie a praxe prekladu.

Výber textov a prekladov pozostáva z pasáží diel najvýznamnejších anglických a amerických spisovateľov 19. a 20. storočia, ktorí v súčasnosti patria medzi klasikov anglofónnej literatúry. Z prozaických textov sú to, napríklad, *Trh márnosti* (1847 – 48) W. M. Thackeraya, *Ťažké časy* (1854) Ch. Dickensa, *Portrét Doriana Graya* (1890) O. Wilda, *Dobrodružstvá Sherlocka Holmesa* (1891) A. C. Doylea a iných. Autori po každom z týchto textov a ich prekladoch zvolili cvičenia, ktoré majú okrem iného študentov naučiť ako pracovať s kľúčovými literárnymi textami 19. storočia a vyberať adekvátne lexikálne jednotky so zreteľom na faktor času a starnutia prekladu.

Do kapitoly venovanej prekladu dramatických textov autori zaradili štyri úryvky – úryvok dvoch hier O. Wilda *Vejár lady Windermereovej* (1892) a *Aké dôležité je mať Filipa* (1985), pasáž komédie *Pygmalion* (1912) G. B. Shawa a úryvok z muzikálu *Muž menom La Mancha* (1972) D. Wassermana. Cvičenia a otázky, ktoré nasledujú po textoch, súvisia najmä so špecifikami dramatických textov ako dvojdomovosť, dialogickosť, viacstupňový charakter interpretácie originálu, odlišnosť každej novej spoločenskej realizácie atď. Prostredníctvom cvičení autori nabádajú študentov kriticky hodnotiť jednotlivé preklady, ale aj predkladať vlastné prekladateľské riešenia.

V časti venovanej poézii autori zvolili fragmenty zo *Sonetu 116* (1609) W. Shakespeara, *Ozymandia* (1818) P. B. Shelleyho či z *Havrana* (1845) A. E. Poea. V danej časti sa študenti bližšie venujú zvláštnostiam prekladu poézie, čo si vyžaduje aj adekvátne používanie rýmov, znalosť vnútorného členenia veršov, rytmu atď.

Posledná časť príručky obsahuje tridsaťpäť úryvkov textov v origináli, určených na samostatnú prácu študentov. Okrem známych textov klasikov ako sú *Pýcha a predsudok* (1813) J. Austenovej či *Vianočná koleda* (1843) Ch. Dickensa, autori zahrnuli do tohto výberu texty aj dodnes žijúcich spisovateľov ako je, napríklad, D. Lodge *Profesorská rošáda* (1984) či J. Updike *Kentaur* (1963).

Daná príručka ponúka stručné informácie o súčasnom stave ukrajinskej translatológie, uvádza mená a práce popredných ukrajinských pedagógov a translatológov. V ďalšej časti táto práca prekladá súhrn základných poznatkov z teórie a praxe prekladu umeleckých textov z anglického do ukrajinského jazyka a je nepochybne nevyhnutnou pomôckou pre študentov „začiatočníkov“, ktorí navštevujú kurzy prekladateľstva (predovšetkým prekladu umeleckých textov) na ukrajinských univerzitách. Vďaka príručke sa študenti môžu zorientovať v problematike analýzy originálu, postrehnúť problematické miesta, správne postupovať pri komparatívnej analýze originálu a prekladu či porovnať rôzne varianty prekladu jedného a toho istého textu.

Aj keď príručka ponúka naozaj stručný súhrn už známych teoretických a praktických poznatkov z oblasti prekladu umeleckých textov, môže poslúžiť ako inšpirácia pre pedagógov pri tvorbe podobných učebných pomôcok pre začínajúcich študentov prekladateľstva na mnohých univerzitách.

Zuzana Lorková